

во поєднувати різні методи визначення доходів і витрат, тобто доходи відображати, які ми отримали в касу (касовий метод), а витрати – тільки ті, що нараховані (метод нарахування), а потім їх порівнювати і визначати фінансовий результат.

Виходячи з вище наведеного, нерозподілений доход кредитної спілки, що підлягає розподілу за рішенням загальних зборів, повинен визначатися за даними саме бухгалтерського обліку і з дотриманням принципу нарахування і відповідності доходів і витрат. Адже, при застосуванні визначення нерозподіленого доходу касовим методом на кінець звітної періоду з'являється залишок по рахунку 441 «Нерозподілений прибуток», що свідчить про наявність прибутку установи, і, в той же час суперечить ознаці неприбутковості. В свою чергу, Держфінпослуг своїм листом-роз'ясненням № 10940/10-8 від 30.10.06 зазначив, що нерозподілений доход та непокріті збитки визначаються за даними бухгалтерського обліку. Тому проблема заключається в тому, що Уповноважений орган розробив методику заповнення звітних даних всупереч законодавству, яке чітко встановило правила та способи ведення бухгалтерського обліку.

Центральний податковий орган встановлює порядок обліку і подання податкової звітності про Використання коштів неприбуткових організацій. Наказом «Про затвердження форми Звіту про використання коштів неприбуткових організацій і установ та порядку її заповнення» № 233 від 11.07.1997р. затверджена форма Звіту про використання коштів неприбуткових організацій і установ та порядок її заповнення [5].

Висновки та пропозиції. На сьогодні вже існують певні правові засади для проведення кооперативної діяльності, але на практиці є певні моменти, які потребують подальшого уточнення і удосконалення саме у законодавстві.

Кожна господарська діяльність повинна знаходити своє відображення у бухгалтерському обліку. Так як, кредитні спілки мають особливості своєї діяльності, то і бухгалтерський облік має свої особливості. Зокрема це план рахунків, форми податкової звітності та звітних даних. Нормативно-методологічні інструкції, які були розроблені податковими органами, Державною комісією з регулювання ринків послуг, враховуючи новизну діяльності кредитних спілок та не достатньої її апробації на практиці, містять положення, які суперечать законодавству про бухгалтерський облік.

Для розв'язання поставлених завдань були внесені рекомендації щодо шляхів узгодження принципів формування різних форм звітності кредитних спілок, а саме:

- у розділі першому звітних даних форми №4 «Звітні дані про доходи і витрати» визначення доходу здійснювати методом нарахування;
- у податковому звіті про використання коштів неприбутковими установами і організаціями в рядку 3.2.2 «Доходи кредитних спілок від здійснення операцій з активами(в т.ч. пасивні доходи)» відображати нараховані проценти, тобто при визначенні пасивних доходів застосовувати метод нарахування;
- додати до Плану рахунків бухгалтерського обліку субрахунок 382 «Резерв забезпечення покриття витрат від неповернених нарахованих процентів на кредит»;
- субрахунок 376/3Х «Кредити з терміном погашення більше 12 місяців» відображати в складі оборотних активів на рахунку 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість» Плану рахунків бухгалтерського обліку.

СПИСОК ЦИТИРОВАННИХ ИСТОЧНИКОВ

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996 від 16.07.1999 р. зі змінами та доповненнями // www.rada.gov.ua.
2. Закон України „Про кредитні спілки” від 20.12.2001 р. № 2908-III// www.rada.gov.ua
3. Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 22.05.97р. №283 // www.rada.gov.ua.
4. Закон України „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” від 12.07.2001 р. № 2664-III// www.rada.gov.ua
5. Наказ «Про Порядок складання податкового звіту про використання коштів неприбутковими установами та організаціями», затверджений наказом ДПАУ від 11.07.97 р № 233 (у редакції від 03.04.03 р № 153) // www.rada.gov.ua;
6. Порядок Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України «Про затвердження порядку складання та подання звітності кредитними спілками та об'єднаними кредитними до Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України» № 177 від 25.12.2003 із змінами затвердженими Розпорядженням № 984 від 15.06.2004 // www.rada.gov.ua.
7. План рахунків бухгалтерського обліку та господарських операцій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 № 291 (зі змінами та доповненнями) // www.rada.gov.ua.
8. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг в Україні «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо ведення бухгалтерського обліку кредитною спілкою та об'єднаною кредитною спілкою» № 171 від 18.12.2003 р // www.rada.gov.ua.
9. Гончаренко В.В. Кредитні спілки в Україні: основні засади діяльності. Київ, 2005р.

УДК 657.3

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Щетиніна А.Г.

Научный руководитель: к.е.н., доцент Шубіна С.В.

УО «Харківський інститут банківської справи Університету банківської справи Національного банку України»

Анотація: В статті розглянуто напрямки вдосконалення звітності підприємства про фінансові результати у системі облік-аналіз-аудит-прогнозування-управління; виявлено головні недоліки. Запропо-

новано теоретичні положення щодо оптимізації аналізу та аудиту звітності підприємства про фінансові результати як одного з елементів в оцінці фінансового стану підприємства, зокрема визначення його прибутковості.

Summary. In the article considered directions of perfection reporting of enterprise about financial results in the system of accounting-analysis-audit-forecasting-management; it is found out the main failings. Theoretical positions are offered to optimization of analysis and audit of reporting of enterprise about financial results as one of elements in estimation of the financial state of enterprise, in particular determination of his profitability.

У сучасних умовах особливого значення набуває ефективне використання облікової інформації для докладного аналізу в прийнятті оптимальних і своєчасних управлінських рішень, які дають змогу оперативно використовувати дієві заходи щодо забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання на поточний момент та довгострокову перспективу. Тому однією з найважливіших функцій системи бухгалтерського обліку є інформаційна як засіб забезпечення управлінської системи необхідною обліковою інформацією.

Загальною метою статті є розгляд та обґрунтування головних властивостей облікової інформації, зокрема звітності підприємства про фінансові результати, як бази для якісного аналізу та управління прибутковістю підприємства, організаційно-методичних підходів до складання «Звіту про фінансові результати» в інформаційній системі управління за умови вдосконалення його структури.

Останнім часом вдосконалення звітності підприємства про фінансові результати набуває все більшої актуальності. Серед дослідників, які намагалися вирішувати проблеми аналізу та аудиту звітності підприємства про фінансові результати, слід виділити наступних: Цветкову Н., Лишиленко О., Янчеву Л., Чернікову І., Лященко С., Веригу Ю.

Однак варто відмітити, що саме методика складання звітності підприємства про фінансові результати, система обліку, аналізу та аудиту цього питання розроблені ще недостатньо, потребують, з одного боку, поглиблення та конкретизації, з іншого.

Сьогодні управління підприємством необхідно здійснювати враховуючи динамічність інформаційних потоків. Виходячи з цього, інформація облікових потоків повинна бути спрямована на побудову комбінованої системи бухгалтерського обліку, що задовольнятиме усіх суб'єктів господарювання. Бухгалтерську інформацію для потреб управління необхідно спрямовувати насамперед для вирішення оперативних завдань, а також для досягнення стратегічних управлінських цілей. Тому вона повинна бути суттєвою, тобто містити не лише якісні, а й кількісні характеристики, які здатні впливати на рішення користувачів. Кількісною ознакою суттєвості є поріг суттєвості. Але у деяких Положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку не встановлено цей показник, тому підприємство повинно визначати його рівень самостійно у наказі про облікову політику, використовуючи рекомендації Міністерства фінансів України.

Враховуючи вищезазначені обставини, можемо сказати, що облікова інформація покликана чітко визначати причини та винуватців відхилень фактичних показників від планових стосовно прийняття оперативних та стратегічних рішень. З метою обґрунтованого вирішення поставлених завдань інформація про відхилення від встановлених параметрів повинна супроводжуватися внутрішнім прогностичним аналізом їх впливу на кінцеві результати діяльності підприємства.

Взагалі визначають три групи об'єктів застосування суттєвості інформації, а саме діяльність підприємства в цілому; окремі господарські операції та об'єкти обліку; статті фінансової звітності. У нашому випадку це статті звітності підприємства про фінансові результати.

Поняття «суттєвість» крім бухгалтерського обліку також застосовують в аудиті фінансової звітності. Метою аудиторської перевірки фінансових звітів є можливість висловлення аудитором своєї думки щодо відповідності підготовки звітності підприємства про фінансові результати в усіх суттєвих аспектах Концептуальній основі фінансової звітності, що містить концепції, на яких ґрунтується складання та подання фінансових звітів користувачам, а також основні принципи та якісні характеристики фінансових звітів. Аудитор повинен абсолютно точно встановлювати достовірність звітності підприємства про фінансові результати. Відповідно до Закону України «Про аудиторську діяльність» суттєвою є інформація, якщо її пропуск або невірне відображення може вплинути на економічні рішення користувачів, прийняті на основі фінансових звітів. Встановлення аудитором рівня суттєвості інформації необхідне для визначення методів аудиту, а також для зосередження уваги на окремих статтях звітності підприємства про фінансові результати. Використовуючи вибіркового метод, аудитор повинен звернути увагу на суттєві аспекти. Для розрахунку рівня суттєвості застосовують найбільше, найменше або середньоарифметичне значення базових показників (допускається використання даних звітного і минулого періодів). При плануванні рівня суттєвості аудитор враховує також господарські операції минулих звітних періодів, які призвели до суттєвих помилок. Якщо рівень суттєвості високий, то це означає, що велика сума помилок може бути визнана несуттєвою, а звітність – достовірною. Встановлення рівня суттєвості на низькому рівні дає можливість аудитору враховувати невеликі суми помилок як суттєві та визнавати звітність про фінансові результати недостовірною. Низький рівень суттєвості збільшує обсяг роботи, а високий рівень суттєвості – зменшує. Однак аудитору необхідно обґрунтувати встановлений рівень суттєвості звітності про фінансові результати для забезпечення якості аудиту.[1]

Аудитор оцінює рівень суттєвості інформації у взаємозв'язку з аудиторським ризиком.

Аудиторський ризик – це ризик того, що фінансові звіти суттєво викривлені до аудиторської перевірки, та що аудитор не виявить таке викривлення.

Чим вищий рівень суттєвості і більша допустима помилка, тим нижчий аудиторський ризик. Але чим нижчий рівень суттєвості і менша допустима помилка, тим вищий аудиторський ризик.

В процесі аудиторської діяльності аудитор, безумовно, ризикує, тому що звітність суб'єкта господарювання може містити невиявлені суттєві помилки після підтвердження її достовірності. Сукупність

невиправлених викривлень охоплює не лише конкретні викривлення, виявлені аудитором, а й прогнозовані помилки, які можна конкретно визначити. Це насамперед пов'язано із застосуванням аудитором вибіркового методу.

Користувачі звітності підприємства про фінансові результати досліджують вплив помилок на фінансові результати діяльності підприємства. Помилки в доходах і витратах є суттєвими, якщо після їх виправлення прибуткове підприємство не має прибутків або стає збитковим.[4]

У сфері ринкових відносин придатність інформації для проведення ґрунтовного аналізу та прийняття управлінських рішень залежить не лише від суттєвості, а й від надійності та релевантності (доречності), що є головними властивостями облікової інформації.

Надійність передбачає можливість перевірки облікової інформації, її достовірність та незалежність. Незалежність інформації полягає у тому, що процес відбору та її виклад не впливає на прийняття рішень для досягнення заздалегідь визначеного фінансового результату.

Доречність (релевантність) облікової інформації полягає у тому, щоб допомогти користувачам оцінити минулі та теперішні події з метою прогнозування майбутніх подій.

Загальна інформація про якісні характеристики бухгалтерського обліку в системі управління містяться у фінансових звітах, типові форми яких, їх зміст та головні вимоги до розкриття головних статей регламентовано Міністерством фінансів України у Положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку № 1- 6.

Існує багато змін та доповнень до затверджених Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, що свідчить про необхідність вдосконалення форм фінансових звітів. Це дасть змогу точніше та раціональніше формувати облікову інформацію для потреб аналізу, аудиту, статистики та оподаткування в управлінні діяльністю підприємства.[5]

Виходячи з вищезазначеного, важливою потребою виступає вдосконалення типової форми фінансової звітності № 2 «Звіт про фінансові результати», адже вона дає представлення про прибутковість підприємства – головної мети кожного суб'єкта господарювання.

Важливим кроком стосовно розгляду можливості вдосконалення форми цього звіту є чітке розмежування видів діяльності підприємства.

Відповідно до П(С)БО № 3 «Звіт про фінансові результати» існує виділення трьох головних видів діяльності суб'єкта господарювання:

– звичайна діяльність - будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують або виникають внаслідок її поведінки;

– операційна діяльність – основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю;

– основна діяльність – операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції товарів (робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу.[2]

Виходячи із визначення поняття «операційна діяльність», під іншим видом діяльності необхідно розуміти певну неосновну діяльність, яка у сукупності з основною складає операційну діяльність. Зокрема у П(С)БО № 3 згадується також винятково інвестиційна і фінансова діяльність, а також поняття «надзвичайна подія», що мало б спрямувати увагу на виділення поняття «надзвичайна діяльність». Але у даному нормативному документі відповідне поняття не розглядається, тому доводиться обмежуватися поняттям «надзвичайна подія».

Фінансові результати діяльності суб'єктів господарювання отримують шляхом порівняння доходів і витрат. Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій для обліку різних видів діяльності передбачено рахунки класів 7 «Доходи і результати діяльності» та 9 «Витрати діяльності». Тому другим кроком щодо вдосконалення структури «Звіту про фінансові результати» є встановлення взаємозв'язку видів діяльності з рахунками доходів і витрат.

Тому доцільно для обліку головних видів діяльності, які зазначаються у П(С)БО № 3 «Звіт про фінансові результати» використовувати такі рахунки доходів, витрат і результатів, а саме:

- для звичайної діяльності, яка включає операційну (основну і іншу операційну) та іншу звичайну діяльність (фінансову та інвестиційну): доходи – рахунки 70-74; витрати – 90-97; результати – 791-793;

- для надзвичайних подій: доходи – рахунок 75; витрати – 99; результати – 794.[3]

На нашу думку, важливим питанням також є необхідність внесення змін до діючого Плану рахунків активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, оскільки виникають непорозуміння в назвах окремих рахунків доходів, витрат і результатів, що безпосередньо пов'язано з відсутністю чіткого розмежування видів діяльності суб'єктів господарювання.

В сучасних умовах господарювання кожне підприємство визначає специфічні для нього напрямки аналізу фінансових результатів. На нашу думку, необхідно виділити наступні головні етапи проведення комплексного аналізу фінансових результатів щодо підвищення ефективності управлінських рішень на підприємстві:

- розробка організаційно-інформаційної моделі аналізу фінансових результатів, яка складається з наступних головних елементів:

1) об'єкти аналізу;

2) суб'єкти аналізу;

3) система показників аналізу фінансових результатів і рентабельності;

4) джерела інформації та інформаційне забезпечення;

5) методи обробки фінансово-економічної інформації;

6) методичні прийоми узагальнення і реалізації результатів аналізу, прийняття управлінських рішень і контроль за їх виконанням.

- аналіз формування фінансових результатів (за типовою формою №2 «Звіт про фінансові резуль-

тати») в динаміці за 3-5 років;

- загальний аналіз чистого прибутку підприємства та прибутку від реалізації товарної продукції (робіт, послуг) – за 3-5 років;
- факторний аналіз прибутку від операційної діяльності з використанням формалізованих і неформалізованих методів оцінки;
- загальний аналіз головних показників рентабельності за 3-5 років;
- факторний аналіз рентабельності підприємства;
- узагальнення результатів аналізу.

Таким чином, в процесі проведеного дослідження було доведено актуальність поставленого питання, а саме вдосконалення основної форми фінансової звітності у системі облік-аналіз-аудит-прогнозування-управління. Було доведено значимість облікової інформації для проведення ґрунтовного аналізу та прийняття управлінських рішень з метою поліпшення фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання. Розглянуті організаційно-методичні підходи щодо складання звітності підприємства про фінансові результати, які сформовані в процесі дослідження інформаційної системи процесу управління, на нашу думку, сприятимуть подальшому розвитку вітчизняного бізнесу. Сучасний світ не стоїть на місці, він має тенденції до розвитку, які, в свою чергу, повинні на кожному етапі бути доцільними і перспективними.

СПИСОК ЦИТИРОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 року зі змінами і доповненнями.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 3 «Звіт про фінансові результати» затверджене наказом Мінфіну України від 31.03.1999 року № 87.
3. Лишилєнко О. Напрями вдосконалення обліку та аудиту фінансових результатів // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. - № 6. – С. 16-23.
4. Цветкова Н. Суттєвість інформації фінансової звітності та її вплив на економічні рішення користувачів // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. - № 7. – С. 38-45.
5. Янчева Л., Чернікова І., Ляшенко С. Фінансова звітність в інформаційній системі управління // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. - № 6. – С. 57-61.

УДК 657.22

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ

Головач Н.Ю.

Научный руководитель: к.э.н., доцент Королев Ю.Ю., ст. преп. каф. учета анализа и аудита Андрейчикова Ж.В.

УО «Белорусский государственный аграрный технический университет» г. Минск

Резюме

В статье определены некоторые наиболее существенные проблемы современной отечественной системы бухгалтерского учета, которые сдерживают внедрение Международных стандартов финансовой отчетности (МСФО) в нашей стране. К числу основных из них можно отнести следующие: формирование недостоверной стоимости активов; неполное включение в себестоимость продукции (работ, услуг) расходов, непосредственно связанных с производственным процессом; большая готовность к признанию в бухгалтерском учете доходов и активов, чем расходов и обязательств; наличие в нормативных правовых актах противоречий и двусмысленных толкований.

Resume

Some issues of modern national system of accounting which constrain the implementation of the International Financial Reporting Standards (IFRS) in our country are defined in the article. The most vital and important among them are the following: formation of unreal cost of the assets; incomplete inclusion in production cost of goods (works, services) the expenses directly connected with production; the big readiness for recognition in accounting of incomes and actives, than expenses and obligations; big number of contradictions and ambiguous interpretation in official documents and instructions.

Бухгалтерський учет – сукупність прийомів і методів, з допомогою яких обобщаються процеси виробництва, снабження і реалізації, вирішуються чітко поставлені цілі і забезпечується управління підприємством на основі реалізації його задач. Бухгалтерський учет розвивається і совершенствується разом з потребами общества, і к числу основних, найбільш суттєвих проблем сучасної вітчизняної системи учета можна віднести наступні:

1. Формирование недостоверной стоимости активов организации;
2. Неполное включение в затраты на производство и, соответственно, в себестоимость продукции (работ, услуг) расходов, непосредственно связанных с производственным процессом;
3. Большая готовность к признанию в бухгалтерском учете доходов и активов, чем расходов и обязательств (несоблюдение требования осмотрительности) и, как следствие, завышение финансовых результатов отчетных периодов;
4. Наличие в нормативных правовых актах противоречий и двусмысленных толкований.

Рассмотрим каждую из обозначенных выше проблем более подробно.

На увеличение первоначальной (восстановительной) стоимости основных средств, введенных в эксплуатацию, в конце отчетного года должна относиться целая группа расходов, обособленно учитываемых в течение года на счете учета вложений во внеоборотные активы: проценты по кредитам и займам, начисленные к уплате; курсовые разницы от переоценки кредиторской задолженности перед